

Hoşlaşykların kodları

Category: Kitapçılık, Psichologiya, Publisistika, Sözler

написано kitapçılık | 23 января, 2025

Hoşlaşykların kodları HOŞLAŞYK TEKSTINIŇ KODLARY

Ysmaýyl Hakgy Baltajyogly (1886 –1978)...

Respublikamızda ilkini ýokary okuň jaýynyň ilkini rektory...
Ýazyjy, syýasatçy, hatdat... (özem ol hatdatlyk sungatynda «**alawýazgysy**» diýen täze stil hem oýlap tapypdy. Onuň 1957-nji
ýylda **Kurany-Kerimi** türk diline terjime edendigini-de belläp
geçesim gelýär.)

Kyrk alty ýyllap “**Yeni Adam**” («Täze adam») žurnalyny çykardı...
«Dârûlfünun-ı Osmâni»-de (hähirki Stambul universiteti)
okaýarka, janly organizmleriň aýratynlyklaryny öwrenýän
morfologiýa ylmy bilen gyzyklandı. Bu gyzyklanma ony
Türkiyäniň ilkini grafologiýa (golýazmalardan ony ýazanyň ýa-
da götürijiniň hüý-häsiýetlerini we duýgylaryny kesitleme
tilsimi) hünärmeni etdi.

Ýazuw psihologiya metodikasy, prinsipleri boýunça makalalary,
kitaplary ýazdy, sud mejlislerine bilermen (ekspert) bolup
gatnaşdy, halkara konferensiýalara gatnaşdy...

Hat ýazuwy arkaly adamyň hüý-häsiýetini analizlemegi ilkini
gezek merhum Baltajyoglundan eşitdim. Yeri...

Elektron (ýa-da wirtual) sferada klawiatura bilen
ýazylanlardanam «hüý-häsiýet analizini» edip bolýarmyka? Hatyň
uslybyna, dowamly goýberilýän ýazuw säwliklerine, wakalaryň
beýan ediliş tertibine, wakanyň başyndan gornetin netije
çykarmaga we hatda sahypalaryň gyrasyna, sözleriň we harplaryň
arasynthaky boşluklara, saýlanyp alynan harplaryň ölçegine
(ululygyna-kiçiligine) seredilip öwrenilýär...

Ýurдумызда кän bir bilinmeýän bolsa, **grafologiýa** ylmyndan
adamlary tanamak we göz öňüne tutulan aýratynlyklara eýe
kişilere baha bermek maksady bilen häzirkizaman dünýäsinde
giňden ulanylýar...

Ysmaýyl Hakgy Baltajyogly şeýle diýilýär:

“Adamyň islendik gymyldy-hereketi gönüden-göni onuň şahsy aýratynlygynyň miwesidir.”

Geleliň esasy temamyza:

■ TEKTSIŇ ANALIZI

Berat Albaýragyň ministrlilikden duýdansyz hoşlaşygy uly gürrüň boldy, häzirem dilden düşenok. Ýurtda onuň işden gitmegi barada pikirini aýtmadyk galmadı!

Külliýeden (Prezident kösgünden) ses-seda çykmady. Elimizde ýekeje “delil” bar: ministr Albaýragyň instagram hasabyndan paýlaşan hoşlaşyк jümlesi!

Tekstiň ilkinji jümlesi şu:

“Bäş ýyla golaý işlän ministr wezipämden saglyk ýagdaýym sebäpli öz islegim bilen el çekmegin makul bildim. Mundan soňky wagtymy birnäçe ýyllap iş sebäpli göwnejaý seredip bilmedik ýakynlaryma – menden hiç wagt goldawyny gaýgyrmadyk ejeme, kakama, aýalyma we çagalaryma aýyrmakçy.”

Grafologiyada şeýle diýilýär: beýan ediş tertibine görä yzygiderli şekilde wakalary gürrüň berýän bolsa, öñden meýilleşdirilen işler bardyr, emma ýazgynyň başynda gornetin netije çykarma alamatlary bar bolsa, onda bu gönüden-göni özünü aklamaga synanyşýandygyny görkezýär!

Tekstiň giriş bölegindäki söz säwligi bu kesgitlemäni hasam güýclendiriyär:

Albaýrak “edememe karary aldym” diýýär. Dogry ýazylyşy “etmemee karary aldym” bolmalydy!

Bu türkçe ýazylan ýönekeý säwlikmi, ýa-da häzirki ruhy ahwalynyň daşyna syzmagymy? Bu onuň ygtyýarlygynyň çäklendirilendigini aňlatmaýarmy?

Maşgalasyndan aýratyn söz açmagy «ýekelik-ýeke goýulma» manysyny berýärmى?

Galyberse-de:

Albaýragyň hoşlaşyк hatynda «-da», «-de» goşulmalaryny ulanyşynda we kiçi harp bilen ýazyp başlamaly sözleriň uly

harp bilen ýazylşynda ýa-da nokat belgileriniň goýluşynda birnäçe grammatiki säwlikler bar.

Ümlük säwligi-de grafologiýanyň ugruna degişli...

Tekst geňeşçilere sala salynman, hiç kime gözden geçirtmän, okatman, oýlanman-ölçermän, duýdansyz dörän öýke-kinäniň, howul-haralygyň bady bilen ýazylandygyny görkezmeýärmi?

Şu şuny soramagymyza sebäp bolýar:

– Albaýrak duýguçyl iniş-çykyşlary ýokary impulsiw şahsmy? Ony şu derejede öýkeleden zat nämekä? Kime gahary gelýärkä? Prezidentinemi? Gaýynatasynamy?

Öz islegi bilen işden gidýändigini özünü şul wezipä goýan Prezidente däl-de, nämüçin «jemgyýetçilige» mälim edýär? Sowal köp...

■ ÖÝKÄNIŇ SOÑY

Meň pikirimçe hoşlaşyk tekstiniň iň täsirli we iň täsin jümlesi şu:

“At yzynyň it yzyna garyşan, hak bilen batly aýyl-saýyl etmegiň kynlaşan şular ýaly kyn döwründe bize ynam bildirip doga-dileg eden her bir ildeşimizden Rebbim razy bolsun.”

Hoşlaşyk “(Alla) soñumuzy haýyr eýlesin!” diýibem gutarýar.

Bu iki jümläni nädip teswirläp bolar?

Jümleler Erdoganý häkimiýetini nyşanalamaýarmy?

Yslam medeniýetinde hiç wagt oňlulyga “Alla soñumuzy haýyr eýlesin” diýilmeýär! Ykdysadyýete jogapkär ministriniň muny ýazmagy täsin däлmi?

Ykdysadyýetiň real ýagdaýy pikir edişimizden has erbetmikä? Bulam hiç welin, hemme zadyň gülala-güllükdi we hemme zadyň gowulyga tarap özgerýändigi barada umytlandyryjy sözleri hemise hut özi aýdyp gelmedimi? Şindi näme boldy? «Tahýa düşdi, kel göründi» boldumy?

Hoşlaşyk teksti bize şular ýaly detallary berýär, ýöne sözi mundan artyk süýndürmäliň. Sözümiň soñuny şuny aýdyp jemlesem gowy bor:

Hoşlaşyk teksti, gynansak-da, ýokary wezipeli döwlet

ýolbaşçysy ýaly däl-de, gaýynatasyna gahary gelen köreken deýýazana meñzeýär...

Käşgä, gahary köšeşensoň ýazan bolsady...

Çünki, gaharyň soňy pušeýmanlykdyr...

Soner ÝALÇYN.

«SÖZCÜ» gazeti, 13.11.2020 ý. Publisistika